Procesul lui Corneliu Zelea Codreanu

(Urmare din pag. 11)

Audierea martorilor

D. președinte col. magistrat DUMITRU CONST.: Începem audierea martorilor.

— Martorul Ghiocel Dumitru este absent.

D. av. IACOBESCU: D-le președinte, în ce privește martorii noștri, avem o respectuoasă rugăminte. Pentru a se face o bună administrare a justiției și pentru a scurta totodată timpul în interesul unei expuneri și înlănțuiri logice a faptelor, rugăm să fie chemați în sală martorii apărării după lista pe care noi am întocmit-o.

D. prim procuror maior magistrat IONESCU RADU: În ce privește martorii acuzării cari lipsesc, vă rog d-le președinte, să binevoiți a încuviința ca, în conformitate cu dispozițiunile legii, să fie citați la sfârșit.

— Este chemat martorul prof. Iosef Prolo.

DEPOZIȚIA D-LUI I. FROLLO

D. av. PAUL IACOBESCU: D. martor a candidat pe listele partidul Totul pentru Țară în județul Roman și județul Bacău la ultimele alegeri. Ce l-a îndemnat la aceasta?

D. președinte col. magistrat DUMITRU CONST.: Dv. ați făcut parte din partidul Totul pentru Țară?

D. martor IOSIF FROLO: Nu.

D. președinte col. magistrat DUMITRU CONST.: Ați fost candidat la alegerile ultime din Decembrie?

D. martor IOSIF FROLO: Da, am fost candidat la Senat în județele Bacău și Roman.

D. PREȘEDINTE: Nefiind din partidul Totul pentru Țară, d. avocat dorește să știe — natural că în rezumat — care a fost considerentul care v'a îndemnat să candidați pe listele acestui partid din care totuși nu făceați parte?

D martor IOSIF FROLO: A fost pentru mine o întreagă problemă, și morală și națională: pentrucă eu făcusem politică înaintea războiului în partidul conservator, alături de Nicolae Filipescu și la sfârșitul războiului m'am retras din politică pentru motivul că înțelesesem că este imposibil ca membru al partidului în care eram și al oricărui alt partid care exista atunci, să lucrez în vederea unui ideal, cu sufletul neîntinat și știind că într'adevăr lucrez pentru acest ideal.

Mi-am zis, până când va veni cineva care să scruteze aceste cauze adânci ale unei nenorociri în vederea înlăturării altela în viitor, nu voiu face politică mai bine rămân strâns la catedră unde să învăț pe elevi ca numai prin muncă să-și ia titlul lor.

Și am urmărit mișcarea naționalistă a d-lui Codreanu, încă de când nu era d-sa șef. Bine înțeles am urmărit-o atât cât am putut-o urmări de la distanță, fără să fiu alături de nici una din persoanele care făceau parte din mișcare. Mișcarea s'a accentuat. S'au întâmplat evenimente cu mari repercusiuni în public, cum a fost primul proces al lui Corneliu Codreanu pentru omorârea lui Manciu în apărare; pe urmă s'a întâmplat evenimentul cel mare, uciderea lui Duca; pe urmă a fost omorârea lui Stelescu. Așa încât era pentru mine un bilanț deoparte idealul cel mare al mișcării naționaliste, de altă parte aceste fapte pe care — eu scriu de 5 ani de zile în fiecare zi un articol în ziarul meu — le condamnam.

Un prieten, îmi scapă și numele, mi-a spus că d. Codreanu mi-ar propune să candidez pe listele partidului Totul pentru țară. Atunci mi-am spus este foarte grav mai ales că eș din limita și calmul carierei mele. Și atunci am avut o lungă convorbire cu d. Codreanu în care am pus toate problemele cari mă interesau pe mine din punct de vedere moral. Am înțeles atunci mai bine și acele lucruri cari pentru mine erau puncte negre și cu totul în afară și de mișcare și de persoana d-lui Codreanu și de metoda de lucru.

D. avocat IACOBESCU: Dacă participând la campania electorală de anul trecut, d. martor a văzut, știut și aflat chipul cum au reacționat cei din mișcare la toată presiunea guvernamentală care s'a făcut?

D. prim președinte col. magistrat C. DUMITRIU: D. martor a răspuns indirect la această chestiune.

D. prim procuror maior magistrat RADU IONESCU: D. martor a afirmat că atunci când i s'a oferit candidatura de senator în cele două județe d-sa a reflectat asupra punctului negru care l'ar fi făcut să nu primească această ofertă și anume: cele două asasinate din ultimul timp. D. martor ne-a declarat apoi că acele asasinate contra cărora luase atitudine la început sunt în afara organizațiunei Totul pentru Țară, a acceptat. Vă întreb: cum apreciați d-voastră astăzi gestul învinuitului prin care a acordat distincțiuni și gradul cel mai înalt în erarhia legionară celor cari l-au ucis pe Duca și pe Stelescu?

D. martor IOSIF FROLO: Exact zilele acestea la Viena a fost proclamat erou național acela care l-a omorât pe Dolfuss. Evident că eu personal nu l'aș fi proclamat erou național pentru aceasta, după cum, repet încăodată, am condamnat când am scris și condam și acum și voi condamna oricând și omorârea lui Duca și a lui Stelescu. A lui Manciu nu, pentrucă era absolut legitimă apărare.

La întrebare răspund așa: Din moment ce aceste fapte sunt în afara Gărzii de Fier, faptul că au fost încoronați cu distincțiuni despre care nu știu decât din ziare — dar să admitem că ar fi așa, — nu mă îndoesc că după psihologia Gărzii și după modul cum îl cunosc eu de a judeca al lui Codreanu, nu s'a avut în vedere faptul uciderii, ci faptul jertfei celor cari au ucis, de a merge toată viața în ocnă pentru ceiace au crezut ei că este bine. Căci vedeți, după părerea mea, este cel mai teribil rău când se ajunge să se facă să intre în mintea oamenilor că omorârea lui Duca este un gest frumos.

Această psihologie, greșită pentru unul care judecă obiectiv în cabinet, este o psihologie foarte explicabilă pentru cine merge mai repede și mai nereflectat la gesturi. Dacă intră în cineva ideia că justiția nu se poate face pe calea justiției, atunci intră în capul lui și ideia că este un eroism să faci un act de asemenea natură. Natural că este imoral și nu este admisibil, dar nu-i mai puțin adevărat că în sine conține un anumit curaj. Dar este rău când se ajunge la ideia că curajul trebuie să hotărască, în loc ca reflecțiunea și mintea rece să hotărască.

D. prim-procuror maior magistrat IONESCU RADU: Încă o întrebare: a răsplăti jertfirea pentru un omor, nu credeți dv. că înseamnă a răsplăti omorul însuși?

D. IOSIF FROLLO: A răsplăti jertfirea pentru un omor, înseamnă a răsplăti omorul însăși? Vedeți, este iarăși ce am spus. Dacă omorul este socotit ca o faptă vitejească, iar nu ca o crimă, a-l răsplăti înseamnă a răsplăti fapta vitejească. Dacă omorul se socotește ca o crimă, atuncea va însemna o proslăvire a crimei. De exemplu: când cutare omoară pe altul, îl jefuiește de bani și pe urmă vine și-i împarte și tu îl lauzi pentrucă fură, atunci ai proslăvit omorul. Dacă tu crezi că cutare făcând faptul acesta, a făcut un fapt de justiție înaltă, atunci înseamnă că lauzi faptul de justiție. Este o chestiune de mentalitate. Vi-am spus care este mentalitatea mea. D-voastră judecați.

D. prim-procuror maior mag. IONESCU RADU: Dacă omorul este calificat crimă, așa spuneți?

D. IOSIF FROLLO: Moralmente.

D. prim procuror maior mag. IONESCU RADU: Acest omor a fost calificat și moralmente și judecătorește crimă, printr'o sentință judecătorească rămasă definitivă. Atunci cum rămâne cu răspunsul d-v?

D. IOSIF FROLLO: Atunci, după judecata mea, firește că nu este lăudabil.

D. prim președinte, col. mag. C. DUMITRU: Apărarea întreabă ce impresie ați avut dvs. în legătură cu cele spuse în cartea „Pentru Legionari"?

D. IOSIF FROLLO: Impresiunea mea a fost aceasta: că se creează ideea că omorurile sunt fapte vitejești. Aceasta a fost impresia mea. Am văzut, și tocmai acest lucru mi-a conciliat persoana lui Codreanu, cum povestește acolo omorirea lui Manciu și cu toate acestea nu este unul care se bucură că a făcut acest gest. Capitolul este chiar intitulat „Ziua fatală", ca o fatalitate care i-a smuls actul care sa întâmplat.

D. prim. președinte, col. mag. C. DUMITRU: D-nul martor a vorbit adineauri, așa mi s'a părut mie, de o psichoză a acestor oameni, cari se jertfesc. Ați putea dvs. să ne spuneți căror cauze s'ar datora o astfel de psichoză?

D. IOSIF FROLLO: La ceeace se vede că se întâmplă în toate zilele, la imposibilitatea de a-și face drum drept pe care pleacă. Și apoi, bine înțeles, întreaga atmosferă a timpului.

D. HORIA COSMOVICI, avocat: Întrebăm dacă martorul știe că din procesul Duca, care s'a judecat, d. Corneliu Zelea Codreanu a ieșit absolut în afară de lucrurile întâmplate, sub egida și garanția justiției, că ceeace s'a spus este adevărat? Dacă știe acest lucru?

D. IOSIF FROLLO, martor: Acest lucru nu-l știam, că nu l-am urmărit.

D. prim. președinte, col. mag. C. DUMITRU: Nu știe, că nu a urmărit această chestiune.

AUDIEREA D-LUI GENERAL DR. CONSTANTINESCU

Eeste chemat martorul general doctor Constantinescu.

I se ia legiuitul jurământ

D. prim președinte colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Dv. personal cunoașteți altceva în afară de activitatea expusă în ceeace acuzatul a scris?

D. general dr. CONSTANTINESCU: Eu nu sunt înscris în gruparea politică a d-lui Codreanu, pentrucă până anul trecut am făcut parte din oștire și ca orice militar nu puteam fi înscris într'un partid politic. Dar chiar dacă ași fi avut toate motivele care să mă îndemne să mă înscriu în urmă, nu ași fi făcut-o, ținând seama de faptul că am stat 39 de ani în armată și nu ași fi vrut ca înscrierea mea într'o grupare politică să fie interpretată altfel.

D. prim președinte colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Prin urmare, altă activitate politică nu cunoașteți.

D. general dr. CONSTANTINESCU: Nu cunosc decât cartea „Către Legionari".

D. PAUL IACOBESCU, avocat: Mijloacele întrebuințate în activare erau conspirative și țelurile erau dintre acele nepermise.

D. prim-președinte colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN: D. martor a declarat că n'a făcut parte din mișcare ; nu a luat parte la ea sub nici o formă și nu poate ști altceva decât ceeace a cetit.

Altă întrebare mai aveți?

APARAREA : Nu.

AUDIEREA D-LUI COLONEL POLICHRONIADE

Este introdus martorul colonel Polihroniade Gheorghe din București strada Gutenberg No. 3.

D. avocat PAUL IACOBESCU: Cunoaște d. martor mișcarea și pe conducătorul ei?

Știe d-sa că această mișcare s'a scăldat în opulență materială, sau s'a sbătut în grele lipsuri?

D. prim președinte colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN : Ce cunoștință aveți despre mișcare și despre fondurile ei?

D. colonel POLIHRONIADE GHEORGHE : Cunosc această mișcare ca o mișcare pur naționalistă, fără nici o activitate, fără nici o căpușeală subversivă, la lumina zilei.

D. PRIM PREȘEDINȚE: Sunteți înscris în partidul „Totul pentru Țară ?".

MARTORUL : Da, depe vremea când generalul Zizi Cantacuzino era șef, și șefia lui Zizi Cantacuzino a fost pentru mine cea mai sublimă chezășie de adevăr, de cinste, de francheță.

D. PRIM-PREȘEDINTE : Întrebarea d-lui avocat era dacă aveți vreo cunoștință asupra modului cum această mișcare își procura fondurile, cum le întrebuința, dacă se scălda în bani, sau mișcarea o ducea greu.

MARTORUL : Răspunsul meu este : sărăcie românească. Atât și nimic mai mult.

Mijloacele materiale se procurau prin cotizațiuni dela oamenii săraci, cari rupeau câte 1, câte 2, câte 5 lei pentru a ajuta această organizațiune, despre care fiecare avea conștiința că vizează binele suprem pentru patrie și pentru monarhie.

APARAREA : Știe d. martor dacă pentru construcțiunea casei pe care o ridica mișcarea legionară în București... (întreruperi).

D. PRIM-PREȘEDINTE : Nu admit nici un fel de manifestare de nici o natură. Se pun întrebări pentru martori nu pentru public.

Să iasă afară cel care a întrerupt.

O VOCE : Sunt avocat înscris pe lista apărătorilor.

D. PRIM-PREȘEDINTE : Dacă sunteți avocat, nu puteți vorbi din fundul sălii, este o indelicatețe față de instanță.

APARAREA : În numele apărării, vă rugăm să binevoiți a dispune ca d. care a întrerupt, să se prezinte aci pentru a formula întrebările d-sale, în numele apărării.

D. avocat PAUL IACOBESCU: Pentru o mai bună și o mai rapidă audiere a martorilor, am căzut de acord să organizăm modul de întrebare, și întrebările.

Repet întrebarea : Știe d. martor că pentru terminarea construcției din București, mișcarea a trebuit să rămână deschisă la inginerii cari au furnizat materiale pentru clădire ?

MARTORUL : Nu sunt tocmai introdus în această chestiune, dar știu din conversațiile mele cu unul din arhitecții dirigenți ai lucrări, că acesta îmi spunea : nu mai avem parale, puținul pe care l-am avut s'a irosit. Poate că vom mai avea posibilitatea să procurăm ceva din fierul pe care-l vom vinde. Dacă nu putem vinde fierul, rămânem în pană.

DEPOZIȚIA MARTORULUI PROF. EUGEN CHIRNOAGA

D. PAUL IACOBESCU: Cunoaște d. martor mișcarea legionară și pe conducătorul ei?

D. prof. EUG. CHIRNOAGA: Da, le cunosc.

D. președinte col. magistrat DUMITRU CONSTANTIN: De unde le cunoașteți? Sunteți membru al partidului?

D. prof. E. CHIRNOAGĂ : Da, sunt membru al partidului. Mișcarea o cunosc mai bine din 1937. Până la 1934 am fost ostil acestei mișcări, pentru că am fost multă vreme în străinătate, vreo 6 ani, la studii și în timpul acesta am luat cunoștință de aceste lucruri numai din ziare. De aceea, mi-am făcut o idee cu desăvârșire falsă, în special în ceeace privește această mișcare. Am venit în țară cu ideia că d. Corneliu Codreanu este un criminal ordinar. Ani de zile am crezut acest lucru, până când am luat cunoștință de realitățile din țară.

AUDIEREA PR. MOȚA

Se procedează la audierea martorului Protopop Ion Moța.

D. prim-președ. colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Cunoașteți pe acuzat?

Protopop ION MOȚA: Da.

D. prim-președ. colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Sunteți rudă cu el?

Protopop ION MOȚA: Da. Fiul meu are de soție pe sora dânsului.

D. prim-președ. colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN: D. procuror se opune la audierea d-sale ca martor?

D. prim-procuror maior magistrat IONESCU RADU: Nu, dar rog să se noteze că este rudă cu acuzatul.

Se procedează la luarea de jurământ a martorului.

D. prim-președ. colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Apărarea are vreo întrebare de pus?

D. avocat PAUL IACOBESCU: Întrucât s'a afirmat de către răi voitori că Corneliu Codreanu a trimis pe Moța să moară în Spania într'adins, ca să scape de el, să ne spună martorul ce știe despre plecarea lui Ionel Moța în Spania.

Sala la desbaterile procesului

D. prim-președ. colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Nu pun întrebarea.

D. avocat PAUL IACOBESCU: Renunțăm la întrebare.

Atunci, întrucât părintele cunoaște mișcarea legionară, să ne spună dacă știe că această mișcare a lucrat ocult, subteran, cu țeluri nepermise și tinzând la o lovitură de stat?

Protopop ION MOȚA: De când cunosc mișcarea — și mișcarea nu este așa de veche, încât o cunosc dela început...

D. prim-președinte colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Sunteți întrebat: ce părere ați avut despre mișcarea în sine și despre conducătorul ei?...

MARTORUL: Domnule președinte, eu sunt luptător politic de 40 de ani și întotdeauna, — și în fosta Ungarie, — am avut ținuta de extrema dreaptă. Acolo toți erau extremiști de dreapta și nici nu puteam să fim altceva, căci nu puteam să ne păstrăm naționalitatea.

DEPOZIȚIA D-LUI PROFESOR BRAILEANU

— Este introdus d. prof. Traian Brăileanu, martorul apărării.

D. PAUL IACOBESCU: Domnule președinte, vă rog să întrebați pe d. profesor, care cunoaște mișcarea legionară, ce reprezintă după d-sa această mișcare la noi în țară și cum se situează ea în raport cu celelalte mișcări din afară, precum și în raport cu celelalte partide politice existente?

D. prim președinte col. magistrat DUMITRU CONSTANTIN : Ați fost înscris în legiune?

D. prof. TRAIAN BRAILEANU : Am fost senator în legiune.

D. prim președinte col. magistrat DUMITRU CONSTANTIN: De când sunteți înscris?

D. prof. TRAIAN BRAILEANU: Începând după unire, am făcut politică ca toți intelectualii din Bucovina și am crezut că în acțiunea mea politică trebue să dau atenție în primul rând, așa după cum eram deprins și înainte de război, românismului, tendinței de a ridica pe Românii din Bucovina. In această direcție am făcut politică. Aveam prieteni pe d. Nistor și alți liberali de acolo și m'am apropiat la un moment dat de dânșii. Când am văzut însă că lupta lor împotriva elementului strein din Bucovina nu se ducea, așa după cum speram, iar politica lor de partid displăcându-mi, mi-am îndepărtat simpatiile de dânșii și m'am îndreptat către partidul averescan. Constatând mai apoi că și aceștia se pretează la compromise în privința națională, și cum eu nu sunt politician propriu zis pentru a face politică, ci doar un intelectual care a vrut să ajute, în primul rând la promovarea interesului românesc, am părăsit acest partid chiar în preajma venirei lui la putere.

In urmă, ca să vă redau toată biografia mea politică, m'am înscris în partidul d-lui Iorga, care dobândise o frumoasă primire printre bucovineni. Toată mișcarea iorghistă în Bucovina a fost condusă de mine. D. Iorga avea pe vremea aceea, în chestiunea națională, un punct de vedere intransigent, așa că am îmbrățișat-o cu toată căldura. Dar, în urma fuzionilor cari s'au făcut, nu mi-a mai plăcut nici această politică, pentrucă devenise și ea, în mod obișnuit, politică de partid. Insfârșit s'a înființat chiar în timpul acéla Liga Apărării Naționale Creștine în Bucovina. Eu cunoșteam politica d-lui Cuza, încă de pe vremea când eram student la Universitatea din Cernăuți. D-nii Iorga și Cuza au fost la Cernăuți pe atunci și au ținut conferințe foarte apreciate. Intervenind însă și la Liga Apărării Naționale Creștine mai apoi desbinări, am renunțat să candidez și am rămas în afară de orice partid, scriind însă la revista d-lui Cătuneanu din Cluj o serie de articole.

In acest timp am legat relații de prietenie cu d. Ion Zelea Codreanu, care a condus întreaga propagandă a Ligii Apărării Naționale Creștine din Bucovina. Am făcut cunoștința d-lui Ion Zelea Codreanu.

In urmă am ajuns să cunosc și mișcarea tineretului care a luat ființă după desbinările Ligii Apărării Naționale Creștine. L'am cunoscut cu această ocazie și pe d. Corneliu Codreanu. M'am apropiat de această organizațiune, numită pe atunci Garda de Fier.

Insfârșit s'a pus problema intrării în alegeri și îmi aduc foarte bine aminte de declarația precisă a d-lui Corneliu Codreanu, că pentru a înlătura obiecțiunea că această organizație este clandestină, că urmărește nu știu ce scopuri, ea trebue să intre în alegeri pentru a da și înfățișarea aceasta de acțiune absolut legală, deși, nu era ilegală nici înainte. S'a căutat deci să i se dea și acest aspect de intrare pe cale normală, deși această organizație nu prezenta încă acea putere necesară față de partidele politice existente, ca să dea lupta. Și atunci, s'au desfășurat evenimentele pe care le cunoașteți cu toții.

D. PAUL IACOBESCU: Cunoaște, d. martor mijloacele bănești ale acestei mișcări? Dispunea de fonduri importante? Și dacă da, cum distribuia mișcarea aceste fonduri?

D. martor T. BRAILEANU: Nu am cunoștință detaliată, fiindcă în organizație cu strângerea de fonduri nu am avut de afface, știu însă precis că membrii erau obligați să cotizeze cu o sumă, fiecare după puterile lui — am contribuit și eu, nu cu mult — pentru trebuințele partidului. Explicația că poate am dispus mai mult față de celelalte partide este tocmai că fiecare dădea, mai mult sau mai puțin, după cum avea. Dar fonduri mari nu am avut, mai ales venite de undeva, fiindcă știu că m'am luptat cu greutăți, cu tipografie.

DEPOZIȚIA D-LUI MANOILESCU

E audiat d prof. M. MANOILESCU.

D. P. IACOBESCU, avocat: Cunoaște d. martor mișcarea, pe conducătorul mișcării, concepția și ideologia acestei mișcări?

D. președinte colonel magistrat DUMITRU CONST.: D-le profesor, ce ați putea dvs. să ne lămuriți — natural în rezumat — asupra mișcării legionare, a concepțiilor ei, a tendințelor și a scopurilor?

D. martor prof. M. MANOILESCU: Onorat tribunal militar, cunosc mișcarea legionară nu numai ca mișcare românească și nu numai judecată ca un fenomen românesc; dar o cunosc și prin prisma studiilor îndelungate pe care le-am făcut asupra tuturor mișcărilor europene cari au o mișcare asemănătoare ideologică cu mișcarea legionară. Fiindcă, oricât am crede că aceste mișcări ies numai și numai din nevoile unei singure națiuni, există un fenomen de ambianță europeană, de ambianță mondială. Fiecare epocă are anumite forme de viață politică, anumite instrumente politice, anumite idealuri politice, cari creează ceea ce noi, cu un termen cam pedant, numim un conformism, oarecare identitate, oarecare asemănare a diferitelor mișcări.

D. av. P. IACOBESCU: Știe d. martor ceva despre mijloacele întrebuințate și scopurile de atins? Erau oarecari mijloace oculte și respectiv subversive?

D. martor M. MANOILESCU: Vă mărturisesc că atâta cât cunosc eu, ca prieten al legiunii și ca unul care am avut onoarea să candidez, și mai ales să fiu ales, — ceeace era foarte greu — cu majoritate absolută în două județe, la alegerile pentru Senat, că nu cunosc o intimitate completă a legiunii, însă cunosc spiritul ei. Ori, din acest spirit și din cele ce cunosc dela Corneliu Codreanu eu știu că are o metodă care păcătuește poate printr'un exces desinteresat. Ași ține să adaug un lucru care este interesant. In momentul acesta sosesc cu trenul din străinătate și aduc de acolo impresia înspăimântătoare a unui conflict european care stă să isbucnească.

D. prim președinte col. magistrat C. DUMITRU: Acest lucru vă rog să-l desvoltați într'o conferință publică.

D. M. MANOILESCU: Este foarte interesant pentru a stabili o anumită atmosferă.

D. prim președinte col. magistrat C. DUMITRU: Următorul martor.

MARTURIA D-LUI CRAINIC

— Este introdus martorul profesor Nichifor Crainic.

D. avocat IACOBESCU: Dacă cunoaște d. martor mișcarea legionară și pe conducătorul acestei mișcări și în ce raporturi s'ar găsi d-sa personal cu d. Codreanu. Pun această întrebare în legătură cu un pasagiu dintr'un act care s'a găsit.

Acuzatul C. CODREANU: Dacă îmi permite d. prim președinte, voi formula eu această întrebare:

După cum știți mi s'a introdus în casă la mine, propriu zis nu în casă, ci la vopsitorul din casa mea, un act pe care eu l-am declarat fals din primul moment, am arătat că nu-mi aparține acel act. Am spus: norocul meu este că actul acesta conține denumiri de persoane la care face aluzie și cu care eu ași putea dovedi inexistența și falsitatea acestui act. Unul dintre cei vizați în acest act este d. profesor Nichifor Crainic. Iată ce se spune textual în acest act:

„Tot la 16 Mai dvs. mi-ați încuviințat să transform într'un istoric memorabilele dialoguri avute de dvs. cu conducătorul tineretului celor 250 milioane de naționaliști cu d. profesor Dragoș Protopopescu și profesor Crainic, la care am avut fericirea să asist".

Intreb pe d. profesor Crainic dacă-și reamintește — este vorba într'adevăr de dialoguri memorabile — că ar fi existat vre-o discuțiune între mine, d-sa, profesorul Dragoș Protopopescu, conducătorul tineretului celor 250 milioane de naționaliști și la care discuțiune ar mai fi asistat și autorul necunoscut al acestui memoriu, în Mai 1934.

D. NICHIFOR CRAINIC : Onorat consiliu, eu cu d. Codreanu nu mai sunt în raporturi de trei ani jumătate. Nici nu vorbim, nici nu ne salutăm pe stradă, ne-am întâlnit foarte rar fără să ne salutăm. Tot ce se spune însă în acel act este pură fantezie. Mai întâi, mi se pare o comicărie : șeful tineretului celor 250 milioane naționaliști ! Nu înțeleg ce bazaconie poate să fie aceasta. N'am discutat niciodată asemenea lucruri.

D. prim președinte col. magistrat C. DUMITRU : Răspunsul este clar.

D. avocat IACOBESCU : Îl credeți capabil de trădare ?

D. prof. NICHIFOR CRAINIC: Nu înțeleg, ce fel de trădare ? Trădare de țară ? Eu așteptam să mi se pună întrebări mai serioase.

D. avocat IACOBESCU: Este în ordonanța definitivă.

D. prim președinte, col. mag. C. DUMITRU: Nu este în ordonanța definitivă.

D. LICA ZAMFIRESCU, avocat: Vă mulțumim.

D. prof. NICHIFOR CRAINIC: Adică, îl cred incapabil.

D. prim președinte, col. mag. C. DUMITRIU: Ședința se suspendă până la orele 16 și 30.

— Ședința se ridică la orele 13.

Ședința de după amiază

Ședința se redeschide la ora 5,25.

D. prim președinte col. magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Să se introducă acuzatul.

Continuăm audierea martorilor apărării.

D. PAUL IACOBESCU, avocat: Domnule președinte, ar fi bine să se cerceteze mai întâiu dacă a venit martorul acuzării Ghiocel Dumitru, pentruca să nu epuizăm noi toți martorii noștri.

— Martorul lipsește.

— Este introdus martorul general Petrovicescu Constantin de 57 ani născut în Tg.-Jiu, domiciliat în Craiova.

Depune legiuitul jurământ.

D. PAUL IACOBESCU, avocat: D. general Petrovicescu a fost acuzatorul lui Corneliu Codreanu în anul 1934.

Intrebăm: In ce condițiuni l-a cunoscut d-sa pe Corneliu Codreanu ?

D. prim președinte col. magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Domnule general, dv. ați fost reprezentantul parchetului în procesul care s'a judecat aci în anul 1934.

Intrebarea este: In ce împrejurări ați cunoscut pe Corneliu Codreanu acuzatul de atunci și de astăzi.

D. general PETROVICESCU CONSTANTIN: L-am cunoscut aci în sala unde îmi făceam lucrările.

Eram comisar regal special. Cu trei zile înainte de judecarea procesului d-sa s'a prezentat de bună voie la consiliu.

Până atunci nu-l văzusem niciodată.

In momentul când s'a prezentat eu îmi terminasem liniile generale ale rechizitoriului și eram pe punctul să-l completăm bineînțeles odată cu instrucțiunea orală. Aveam totuși sentimentul să nu fiu cumva nevoit să fac modificări prea tardive. Atunci am cerut să am o întrevedere cu d. Codreanu aci pentruca să-mi povestească lucrurile care mă interesau, cu scopul de a-mi controla concluziunile la care ajunsesem.

Am avut o convorbire de aproape o oră. Mi-am notat tot ce mi-a istorisit și am constatat că concluziunile la care ajunsesem eu erau absolut identice cu cele ce-mi povestise dumnealui oral. Erau de o identitate perfectă. Am întrat deci în ședință perfect orientat.

O a doua verificare am avut-o în timpul instrucțiunii orale, când s'a văzut că lucrurile s'au petrecut așa cum se stabiliseră din acte, fără nicio distonanță.

Am putut deci să-mi îndeplinesc sarcina în perfectă cunoștință de cauză și fără să aduc vreo modificare rechizitoriului meu.

In timpul judecării procesului l-am văzut aci în fiecare zi. Din ziua sentinței și până astăzi — sunt mai bine de 4 ani de atunci — nu l-am mai văzut niciodată.

D. PAUL IACOBESCU, avocat: Să ne spună d. general dacă instrucțiunea acelui proces din 1934 a fost extrem de amănunțită, serioasă, laborioasă și de lungă durată.

D. prim-președinte, col. magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Orice instrucțiune este serioasă, pentrucă nu se pot trimite oamenii în judecată fără o instrucțiune serioasă.

D. prim procuror maior magistrat RADU IONESCU: Instrucțiunea a fost de lungă durată, pentrucă marele număr de acuzați o cerea.

D. prim președinte col. magistrat DUMITRU CONSTANTIN : Eu pun întrebarea. Orice întrebare însă trebue să ducă la o concluziune și nu ași vrea să punem întrebări care să nu fie concludente în cauză.

D. PAUL IACOBESCU, avocat: Rugăm pe d. general să ne spună dacă în cursul instrucțiunii de lungă durată, care a fost atunci, a putut să descopere anumite fapte în sarcina d-lui Corneliu Codreanu care să ducă la concluziunea că urmărește prin mijloace oculte și subversive, scopuri împotriva intereselor statului, dacă urmărește să facă revoluțiune sau războiu civil.

D. prim președinte col. magistrat DUMITRU CONSTANTIN : Nu pun întrebarea, dar iată ce se întâmplă : d. general a fost atunci comisar regal, deci reprezentantul parchetului în proces.

Concluziunile la care a ajuns le-a spus atunci cu glas tare în ședința publică.

D. PAUL IACOBESCU, avocat : Aceste concluziuni sunt foarte interesante și să-mi permiteți să vă explic pentruce.

D. prim președinte col. magistrat DUMITRU CONSTANTIN: Eu pun întrebarea: La ce concluziuni ați ajuns dv., d-le general, în urma cercetărilor făcute atunci în calitatea pe care ați avut-o în acel proces?

D. general PETROVICESCU CONSTANTIN: Instrucția a făcut-o generalul instructor Bădescu Ilie. Eu am avut rolul de procuror.

Tot ceeace pot să spun este cum s'a desvoltat instrucția orală și cum am ajuns la concluziile rechizitorului.

Nu am găsit nimic, și ca probă că nu am găsit nimic, sunt concluziunile puse la sfârșitul rechizitorului prin care am cerut condamnarea celor trei asasini ai lui Duca, am lăsat la aprecierea consiliului cazul domnilor Codreanu și general Cantacuzino și am cerut achitarea în bloc pentru toți ceilalți.

D. prim-procuror maior magistrat IONESCU RADU: Are cunoștință d. general că după condamnarea asasinilor primului ministru a căror condamnare d-sa a cerut-o, precum și după condamnarea celor zece cari au asasinat pe Stelescu, învinuitul a dat distincții înaintând în ierarhia legionară la rangul cel mai înalt și acordându-le acestora și acea decorație legionară „Crucea Albă"?

D. general PETROVICESCU : Am auzit odată la radio între o reclamă de ciorapi Adesgo și alta de șampanie Mott, că s'a procedat la decorarea acestora.

Acuzatul CORNELIU CODREANU: D-le președinte, vreau să fie interpretate corect cuvintele mele.

N'am avansat pe cei trei; n'am dat decorații. Am înaintat în ziua înmormântării lui Moța și Marin pe doi din cei zece.

D. PRIM-PREȘEDINTE: Cum apreciați dv. gestul făcut de șeful mișcării legionare printr'o avansare a celor pe cari justiția i-a condamnat?

D. general PETROVICESCU: Nu vreau să am aerul că fug să dau un răspuns.

In condițiunile acestea însă nu pot da nici un răspuns, deoarece este o chestiune de ordin subiectiv. Dela terminarea procesului și până astăzi, n'am cunoscut altceva decât ceeace s'a publicat în jurnale.

DEPOZIȚIA D-LUI GENERAL ANTONESCU

— Este introdus martorul general Antonescu Ion.

Acuzatul CORNELIU CODREANU : D-le președinte, vă rog să-mi permiteți să pun eu întrebările în locul domnului apărător.

D PRIM-PREȘEDINTE : Da

Acuzatul CORNELIU CODREANU : Dacă d. general își reamintește de o convorbire avută la domnia sa acasă, asupra atitudinei mele față de provocări, în timpul când domnia-sa era ministru de războiu și dacă preocuparea mea era ca să nu se întâmple tulburări publice, din cauza situației noastre geografice și ce atitudine am avut eu atunci, când a avut loc această convorbire ?

D. prim-președinte, col. mag. C. DIMITRIU : Intrebarea, poate, sub forma aceasta, Tribunalul n'ar admite-o, fiindcă este vorba de provocări, la cari partidul dvs. ar fi fost supus. Este o apreciere a tribunalului, care este suveran.

Domnule general, întrebarea ar fi următoarea : dacă în timpul alegerilor, sau în preajma lor, d. Codreanu, în convorbirea la care face aluzie, v'a mărturisit care ar fi atitudinea domniei-sale, dacă s'ar produce oarecari turburări, în timpul alegerilor la cari era și domnia-sa participant.

D. general I. ANTONESCU : Convorbirea n'a avut loc înaintea alegerilor, ci în timpul alegerilor și anume, când alegerile luaseră forma pe care au luat-o și pe care toată lumea o cunoaște și când aveam teama că mergem spre ur război civil. Atunci am rugat pe d Codreanu, — și eram de conivență cu Goga — să înceteze aceste agitații în țară care nu pot duce decât la ruina granițelor noastre. D. Codreanu a avut o convorbire cu mine, dacă nu mă înșel, într'o Vineri și două zile mai târziu d. Codreanu s'a întâlnit cu Goga la d. Gigurtu. — ceeace am aflat mai târziu. Și atunci, față de mine d. Codreanu a spus că se retrage din lupta electorală, iar față de Goga, mi se pare că și-a luat angajamentul că se retrage chiar din alegeri.

Acuzatul CORNELIU CODREANU: Dacă am întrebat pe d. general ce să fac cu armele pe care eu le căpătasem prin testament dela generalul Cantacuzino?

D. general I ANTONESCU: Să le predea autorității militare. — dacă nu mă înșel, domnule Codreanu, pentrucă eu sunt un om care activez în diferite târâmuri, și pot să uit.

D. prim președinte, colonel magistrat C. DUMITRU : A fost vorba de muzeul militar.

D. general I. ANTONESCU: Exact. Muzeului militar. Așa am spus.

Acuzatul CORNELIU CODREANU : Dacă armele găsite la perchizițiile făcute individual pe întregul teritoriu al țării, la diferiți cetățeni, pot inspira cea mai ușoară temere de o înarmare în scop insurecțional.

D. prim președinte colonel magistrat C. DUMITRU: Cred că d. general nu poate răspunde la această întrebare, pentrucă n'are materialul necesar

D. PAUL IACOBESCU, avocat: I-l punem noi la dispoziție, dacă îngăduiți.

D. prim președinte, colonel magistrat C. DUMITRIU: Nu este o întrebare care să poată avea o legătură cu situația d-lui general și cu răspunderile domniei-sale. Nici n'a cunoscut această chestiune, pentrucă n'a avut materialul necesar, așa că ar fi să-i facem o întrebare la care să nu poată răspundă.

Acuzatul CORNELIU CODREANU: Dacă organizația noastră ar putea să fie denumită clandestină, conspirativă și dacă poate să prezinte vre-un pericol pentru siguranța Statului — aceasta în calitate de ministru de războiu.

D. prim președinte, colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN : La care organizație se referă întrebarea : la mișcarea legionară sau la partidul Totul pentru Țară?

Acuzatul CORNELIU CODREANU . La partid, acesta însemnează elementul uman.

D. prim președinte, colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN . Domnule general, cum ați cunoscut această organizație : ca o organizație a unui partid politic, cu o titulatură anumită și nu ca un ecou al unei organizații, care să aibă altă activitate, — căci nu pot pune întrebarea decât pentru partidul Totul pentru Țară, fiindcă dvs. nu ați putut să-l cunoașteți decât pe acesta, în epoca în care făceați parte din guvern, — care este părerea pe care ați avut-o asupra acestui partid ?

D. general I. ANTONESCU : Eu regret că nu pot să răspund la această întrebare. Sunt sub regimul legilor militare, și ca militar nu pot să judec decât pe subalternii mei.

Cunosc din partidul Totul pentru țară, ceeace cunoaște toată lumea, dar nu pot spune nici de bine, nici de rău, după cum, ca militar, nu pot spune nimic despre un partid politic.

D. prim președinte, colonel magistrat DUMITRU CONSTANTIN : Revenim la chestiunea de adineauri.

Acuzatul CORNELIU CODREANU : Domnule președinte, eu sunt dat în judecată pentru trădare, pe baza art. 190 și 191.

D. prim președinte colonel magistrat DUMITR